

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Κοινωνιολογία του Πολιτισμού

Ενότητα 6: Η κουλτούρα
στην κοινωνιολογική θεωρία

Επικ. Καθηγητής: Νίκος Φωτόπουλος
e-mail: nfotopoulos@uowm.gr
Τηλ. Επικοινωνίας: 23850-55150

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

- Αναλυτική περιγραφή.
- Λέξεις- κλειδιά.
- Κοινωνιολογία-κοινωνική σκέψη.
- Νεωτερικότητα.
- Το πρόγραμμα του Διαφωτισμού.
- Κουλτούρα & πολιτισμός.
- Η θεωρητική διαμάχη.
- Η προσέγγιση του πολιτισμού στις κοινωνικές επιστήμες.
- Η κουλτούρα στις κοινωνικές επιστήμες.

Αναλυτική περιγραφή στόχων του μαθήματος (1/2)

Οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση:

- Να ερμηνεύουν και να αναλύουν κριτικά το «πολιτισμικό γίγνεσθαι».
- Να έρθουν σε επαφή με τον τρόπο που η κοινωνιολογική ανάλυση ερμηνεύει το νεωτερικό πολιτισμό.
- Να προβληματιστούν πάνω στα μεγάλα θεωρητικά και ιδεολογικά ζητήματα της κοινωνικής και πολιτικής σκέψης.
- Να αναπτύξουν την κριτική διάσταση στην προσέγγιση των πολιτιστικών θεσμών, μηχανισμών και διαδικασιών.

Αναλυτική περιγραφή στόχων του μαθήματος (2/2)

- Να εξοικειωθούν με τα εργαλεία της κοινωνιολογικής ανάλυσης.
- Να αναπτύξουν μια κριτική και ταυτόχρονα ορθολογική γνώση πάνω σε εφαρμοσμένα ζητήματα που αφορούν νευραλγικά θέματα όπως η κουλτούρα, η αισθητική, η πολιτισμική και κοινωνική συνείδηση.
- Να έρθουν σε επαφή με τα μεγάλα θεωρητικά και ιδεολογικά ρεύματα της νεωτερικότητας, με έμφαση στο πλαίσιο της κριτικής θεωρίας.

Λέξεις – κλειδιά, Βασικοί όροι

- Κοινωνιολογία.
- Νεωτερικότητα.
- Παγκοσμιοποίηση.
- Πολιτισμός.
- Κουλτούρα.
- Γνώση.
- Εξουσία.
- Κυρίαρχη ιδεολογία.
- Μαζική κουλτούρα.
- Ταξική συνείδηση.
- Επαναστατικό υποκείμενο.
- Αλλοτρίωση.
- Χειραφέτηση.
- Αισθητική.
- Πολιτιστικές βιομηχανίες.
- Μαζική κουλτούρα.
- Κιτς.

Μαξ Βέμπερ

- Στόχος του η κατανόηση της ανθρώπινης δράσης (κατανοούσα κοινωνιολογία).
- Εστιάζει σε έννοιες όπως:
  - ο ρόλος της εξουσίας, (δύναμη - επιρροή - εξουσία),
  - η γραφειοκρατία,
  - η οργάνωση των συστημάτων.
- Στόχος η αποκάλυψη του κινήτρου στην κοινωνική δράση.

Βεμπεριανοί τύποι πράξης (1/2)

- Ορθολογική ως προς την αξία πράξη (κίνητρο αποτελούν οι πολιτισμικές πεποιθήσεις και οι επιδιώξεις π.χ η αναζήτηση της θρησκευτικής λύτρωσης ή μια συνειδητή πίστη σε μια ηθική, θρησκευτική, αισθητική αξία).
- Ορθολογική ως προς τον σκοπό πράξη (εργαλειακή δράση με βάση το σκοπό, τα μέσα και το αποτέλεσμα) (στο νεωτερισμό η μορφή αυτή πράξης κυριαρχεί).

Βεμπεριανοί τύποι πράξης (2/2)

- Δίνει έμφαση στο ρόλο που διαδραματίζουν οι ιδέες στην ιστορική εξέλιξη (η προτεσταντική Ηθική και το Πνεύμα του καπιταλισμού).
- Επιχειρεί μια πολύ-παραγοντική προσέγγιση και ερμηνεία της πραγματικότητας (θρησκευτικά κίνητρα, πολιτισμικά, ηθικά, ιδεολογικά, οικονομικά και εξω-οικονομικά).
- Παρέδωσε στις κοινωνικές επιστήμες σημαντικά μεθοδολογικά εργαλεία.

Βασικά εργαλεία του Βέμπερ

- Ιδεότυπος (νοητική κατασκευή χωρίς εμπειρικό αντίστοιχο).
- Εκλεκτική συγγένεια.
- Γραφειοκρατία.
- Το παράδοξο των μη αναμενόμενων αποτελεσμάτων.
- Αξιολογική ουδετερότητα.

Μορφές εξουσίας στη βεμπεριανή κοινωνιολογία

- Παραδοσιακή εξουσία (traditional authority): τα πράγματα πρέπει να είναι όπως ήταν πάντα (κλειστές-προβιομηχανικές κοινωνίες).
- Χαρισματική εξουσία (charismatic authority): ο ηγέτης είναι κάτοχος σημαντικών ιδιοτήτων- «καθημερινοποίηση του χαρίσματος».
- Νομικο-ορθολογική εξουσία (legal rational authority): σημαντικός ο ρόλος του νόμου ως ορθολογικής βάσης ερμηνείας του κόσμου – απομάγευση (demystification).

Μια ακόμα σημαντική διάκριση

- Κοινωνική τάξη (social class): προσδιορίζεται οικονομικά (από τη θέση και το ρόλο κάποιου στην παραγωγική διαδικασία: κάτοχος ή μη μέσων παραγωγής).
- Κοινωνική θέση (social status): προσδιορίζεται ευρύτερα από το τον τρόπο ζωής, το γόητρο, το κύρος, το αξιακό σύμπαν, τα ήθη και τα έθιμα, την κουλτούρα.
  - π.χ τα άτομα μπορεί να ανήκουν σε διαφορετικές τάξεις αλλά να μοιράζονται την ίδια κοινωνική θέση (ένας δημόσιος υπάλληλος, ένας αξιωματικός του στρατού, και ένας φοιτητής έχουν κοινό παρανομαστή την εκπαίδευση που έχουν λάβει).

Η συμβολή του Βέμπερ

- Συνδέει την εξουσία, τη γραφειοκρατία και τη θρησκευτική πίστη με την κουλτούρα.
- Αναλύει τις διαφορές μεταξύ «εξουσίας», «δύναμης», «επιρροής», «ηγεσίας».
- Εισάγει την πολύ-παραγοντική ανάλυση) παρόλο που θεωρήθηκε ιδεαλιστής το έργο του αποδεικνύει ευρύτητα.
- Επηρεάζει τους μεταγενέστερους π.χ Μπουρντιέ (πολιτισμικό κεφάλαιο) ή μαρξιστές (γραφειοκρατία) ή θεωρητικούς της οργανωσιακής και διοικητικής επιστήμης (ηγεσία).

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Φωτόπουλος Νίκος. «Κοινωνιολογία του Πολιτισμού». Έκδοση: 1.0. Φλώρινα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.uowm.gr/courses/NURED269/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

